

משפטו של קצין החבלה

מאת סא"ל ש. גבעולי

באותו קרב הייתי הקשר של המג"ד. אני זוכר יפה את פרטיה של אותה פרשה שכה מרבים לדבר בה. רבים מתוכחים על משפטו של קצין-החבלה וחורצים את דינו לשבט או לחסד. נדמה לי כי טוב אעשה אם אספר את העובדות כפי שאני ראייתי אותן בעת הקרב. אולי אתרום על-ידי כך למניעת אי-אלו שמועות מחוסרות-שחר על התנהגותו של קצין-החבלה שכולנו מחבבים אותו.

„מבצע סיני“. בשעות הלילה המאוחרות התקבצו מפקדי הפלוגות וקציני-המטה סביב מפת הקרב. פנס חשמלי, מוזן ממצברים, שפך את אורו על המפה, על יריעות האוהל ועל פני הנוכחים העטורים זיפי זקן בן יומים. עמדתי דומם בפינת האוהל והתבוננתי בנאספים.

מסופקני אם רשאי הייתי על-פי הדין לעמוד באותו מקום, אך איש לא גירש אותי. כנראה התרגלו לראות בי אחד מחפציו האישיים של המג"ד. אומר את האמת, תהליך „בישול“ הקרב עניין אותי ביותר. שאפתי תמיד לדעת את המצפה לי, ולהתכונן אליו. אכן יהיה לי מה לספר בתום שירות-המילואים. התבוננתי בנאספים והרהרתי. אינני יודע אם הם, המפקדים, חשו את השינוי שחל בהם מהתחלת המבצע. אני זוכר יפה את קבוצת-הפקודות שניתנה לפני הפריצה הראשונה. איזו מתיחות שררה אז. שאלות אין-ספור נשאלו מפי הנוכחים. גם

התשובות היו עטורות סימני-שאלה והשערות. עתה היה הדבר שונה. דומה כאילו נעשו האנשים קשוחים יותר. הפגישה היתה קצרה וענינית וכמעט שלא נשאלו שאלות. ההוראות היו קצרות וברורות. אכן, היחידה תורגלה ואף פני הדברים נעשו ברורים יותר. גזו הספקות ופני המלחמה התבהרו. רשמי כמות הנשק המדהימה של האויב, ואימיה, פגו. הוברר שלפנינו עומד היריב הישן מלחמת-השחרור, על יכלתו מגבלותיו המוכרים.

עמדי בצניעות הנאותה למעמדי בחבורה נכבדה זו והאזנתי לדברי המג"ד. החשיכה האפילה על פניו ורק קולו נשמע, אטי ומודגש :

„עם שחר אנו מתחילים להתקדם. הוטל עלינו לכבוש את הכפר במהירות מכסימלית. גדוד 2 של החטיבה נע ומסתגן במשך כל הלילה, ועם שחר הוא יכבוש את העיירה הנמצאת ממערב לכפר. עד שלא נכבוש את הכפר המצחין שלפנינו — לא יוכל גדוד 2 לפנות את נפגעי ולהביא אספקה. החטיבה לקחה על עצמה סיפון זה מתוך בטחון ביכולתנו. אחרי קבוצת-הפקודות החטיבתית ניגש אלי המפקד של גדוד 2 ואמר לי: — זכור, אנחנו סומכים עליכם. מסור למפקדי הפלוגות שלך שהם יצטרכו אחרי-כך להסביר למפקדי הפלוגות שלי את סיבות העיכובים, אם יהיו כאלה. מפקד גדוד 2 התלוצץ, כמוכן. אבל אנחנו חייבים לקחת את הענינים בהחלטיות רבה! וכעת, שימו לב לפרטים. ננוע בדרך זו אל לב הכפר. שתי הגבעות במרכז הכפר משמשות כמוצבים מחלקתיים ואותן עלינו לכבוש. שימו לב אל תצלומי-האוויר ואל המרשמים שלפניכם. הבעיה הראשונה העומדת לפנינו היא להאחו בפאת הכפר, בגוש-הבנינים הראשון. מובילה לשם דרך זו המגודרת משני צדיה בגדרות-צבר על גבי סוללות-עפר. דרך זו חסומה, וכנראה ממוקשת. פלוגה ב', בסיוע חבלים וקציני-החבלה עצמו, יסעו בראש ויפנו את המחסומים...”

בנקודה זו הפסקתי להאזין. נותרו ארבע שעות עד השחר והחלטתי לנצלן כראוי. נדמה לי שתמונת הקרב של מחר כבר ברורה לי כל צרכה. הצעתי לי משכב ליד הגיפ של המג"ד ובהנאה רבה השחלתי גופי לתוך שק-השינה.

בערפלי התנומה שמעתי עוד את סיום קבוצת-הפקודות ואת נהם הגיפים של מפקדי הפלוגות שהסתלקו ליחידותיהם. גופי היגע התרפק אל חומו של שק-השינה. באחת השעות כשפקחתי את עיני ראיתי לא הרחק ממני את יצועו של המג"ד. המג"ד היה עדיין ער. הוא שכב כשחלק גופו העליון מחוץ לשק ולאור פנס-כיס זעיר העמיק חקר במפה. לפתע נגע הדבר ללבי. הרגשתי רצון עז לעזור במה שהוא. אחרי הרהור קל אמרתי :

„המפקד, אולי אני מארגן כוס תה לטובתך?”

המג"ד הציץ בי נפתע והשיב :

„אין צורך, אני כבר ישן.”

אחרי חיוך קל הוסיף בגילוי-לב פתאומי :

„בעצם אני כבר ישנתי. אך פתאום התעוררתי בחשש מסוים שקיימת אפשרות נוספת אשר לא בדקתי אותה כראוי. לא היתה לי ברירה, נאלצתי לבדוק מיד במפה. ידעתי שאחרת לא אוכל יותר לישון.”

הוא-כיבה את פנסו ונכנס אל תוך נככי שק-השינה. דממה עטפה את הכל פרט לפסיעות זקיף ונחרות ישנים. מדרום נשמעו קולות-התפוצצות רחוקים ומפצי כדורים. מפעם לפעם נראו צרורות כדורים-נותבים שתארו פסי-אש על הרקיע. אי-שם התנהל קרב. באפלת הלילה נראו רק צלליותיהן של מכוניות מפורות, ואי-אלה אוהלי-סיירים

צמודים לקפלי קרקע. לפתע נשמעו קולותיו של קשר אשר נזעק לפתע לתווך בין שתי תחנות, שלא היטיבו לשמוע אחת את רעותה.

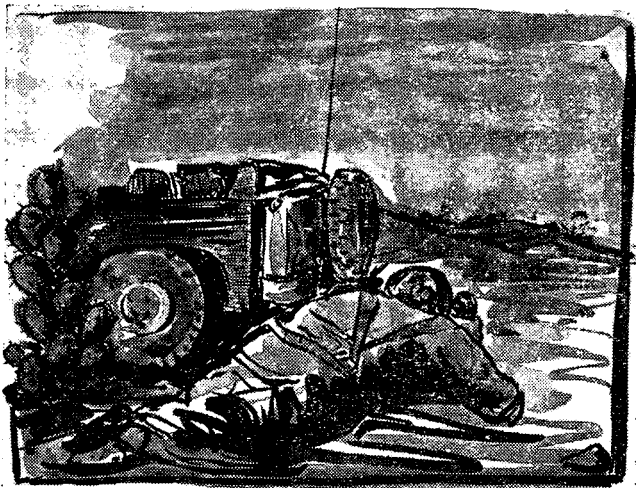
חירון קל שהופיע במזרח, הביא בעקבותיו פעילות רבה. אוהלים פורקו וקופלו, מכוניות הונעו בקול נהם ואנשים נכוו בשפתותיהם ובלשוונותיהם בשעת שתיית תה רותח מכלי מתכת. לא עברה עת מרובה וכבר היינו נעים בשירה גדודית כשמרחקים גדולים בין פלוגה אחת לשניה. ראשונה יצאה פלוגה ב' ובשמחה ראיתי את קציין החבלה החבוב. כובע מוזר בעל מצחיה היה נעוץ לראשו ומובטח הייתי שבפיו בדיחה קלה כשהוא מחזיק בידיו ובכיסיו את האבורים המרובים של מקצועו המסוכן. מי מילל אותה שעה שקציין החבלה יהיה גיבור סיפורנו. מקומנו היה לאחר פלוגה ב', והדרך הובילה אותנו בין גדרות הצבר הגבוהות שאינן ניתנות לעקיפה. לכאורה הכל התנהל כשורה ופרט למילים מוסכמות ושמות של פרחים שציינו את התקדמותנו דממה רשת הקשר. פרץ יריות מלפנים בישר את "התחלת העניינים".

"לעצור ולצפות מעבר לצברים! לא לרדת מהמכוניות!" העברתי את פקודת המג"ד לפלוגות ומיד לאחר זאת שמעתי את תחנת פלוגה ב' מדוחת:
"הדרך חסומה בתיל. נתקלנו באש מקלע ומספר רובים. מיד נתקדם".

לאחר זמן נודע לי מפי הקשר של פלוגה ב' שתוך שניות מספר התקין קציין החבלה פרצה בצברים על-ידי פיצוץ. מחלקה אחת מפלוגה ב' התגנבה דרך הפרצה ותקפה את האויב מאגפו. האויב נמלט במעלה הדרך כשהוא משאיר אחריו הרוג אחד. כל זה נעשה ללא נפגעים אצלנו — אם לא נביא בחשבון את אותו סמל אומלל שעלה צברים קוצני ננעץ בעורפו לאחר הפיצוץ.
עד מהרה הגיעה הודעה מפלוגה ב':

"האויב, בגודל כיתה, ברח; השאיר הרוג. אנחנו מתחילים לפנות את המחסום. התגלו מקבצי מוקשים על הדרך".

עוד אני מוסר את ההודעה למג"ד ומהרהר לעצמי בזיחות דעת ש"הולך לנו",

ולפתע נשמעו צרורות ארוכים של מכונת-יריה. נשמעו שריקות הכדורים ועד מהרה ראיתי פגיעות בעלי הצבר. שכבתי על הארץ ליד הג'יפ כשאני אוהז את שפופרת המכשיר ביד. הבטתי בדאגה לעברו של המג"ד שעלה על סוללת העפר וניסה להציץ אל מעבר לצברים כשהוא חושף את מלוא גופו לפגיעה. נשמעו חבטות הכדורים בעלי

הצבר, כאילו מכים בהם במקל. מימינו התרוממה לאיטה גבעה שפסגתה היתה במרחק 800 מטר מאתנו. מפסגתה של גבעה זו הטיחו בנו את אישן שתי מכוונות יריה ותוספת ניכרת של רובים ומקלעים. הגדוד השתרע לאורכה של הדרך ונדמה לי שרק פלוגה ב' ואנחנו היינו מוכים באותה אש שבינתיים עדיין לא הוזקה אך עשויה היתה לגרום תקלה רבה כל רגע. מספיק שאחת המכוניות תיפגע במנועה כדי שדרך הצברים תהיה חסומה. למזלנו היתה הדרך עמוקה מפני השטח וסוללות העפר סיפקו הגנה די טובה. מפקד הפלוגה המסייעת ניגש אלינו עם הקשר שלו. לפי סדר התנועה היתה הפלוגה המסייעת נעה אחרינו. הוא עצמו נע עם מפקדת הגדוד וכעת התקרב אלינו כשהוא כפוף מחמת היריות ופניו נראו כפני אדם שיתושים מציקים לו. הוא פנה אל המג"ד:

„כיתת המרגמות הנפרדת שנעה לפני הפלוגה האחרונה, מוסרת שיש להם תצפית טובה על האויב והם מסוגלים לרתק אותו.“
„אין צורך, השיב המג"ד, „אנחנו כבר מתחילים לזוז. ננוע במהירות בחסות הצברים.“

רעם התפוצצות אדירה שנשמע מלפנים החריש את דבריו של המג"ד.

„זהו,“ אמר המג"ד, „הנה פינו את המחסום!“

הוא פנה אלי ואמר: „הודיע מיד לפלוגה ב' שיתקדמו במהירות רבה.“

„פלוגה ב' מודיעה בשם קצין החבלה שפריצת המחסום תיקח עוד חצי שעה.“ מסרתי הודעה מרעישה זו למג"ד שהביט בי כאילו מאמין. הוא פנה נרעש אל מ"פ המסייעת:

„ארגן מיד אש מרגמות על הגבעה הארוורה הזאת!“

„ואתה,“ אמר, בפנותו אל קצין המבצעים, „הוריד את האנשים מהרכב ואמור למפקד פלוגה א' שיבדוק אפשרות הסתערות מאחור על הגבעה. בינתיים שלא יזיז את האנשים. שכולם יתחפרו במקומם.“ — „קשר בוא אתי. אנו הולכים קדימה לראות את המחסום.“ רצתי אחרי המג"ד בינות למשוכות הצברים כשאני מאזין אותה שעה להוראותיו של קצין המבצעים ברשת הקשר הגדודית.

„כל תחנות פרפר, לרדת מהרכב ולהתחפר. המתנה של חצי שעה. מרגמות שלנו ישיבו אש. פרפר 1 — בדוק אפשרות התקפה על האויב בגבעה.“

כשהגענו אל פלוגה ב' כבר היו אנשיה מתחפרים במהירות משני צדי הדרך. היתה שם צפיפות מסוכנת. ליד החובש הפלוגתי כבר ראינו שני חיילים שרועים על אלונקות כשהחובש עוסק בהם. כשהגענו אל ראש הפלוגה ראינו את מפקדה מצביע על דמויות במרחק 100 מטר. הן רצו לכיווננו במהירות. הכרתי את כובעו של קצין החבלה. הרצים נשמכו לפתע — ושניות ספורות לאחר זאת זעזעה את האויר התפוצצות חזקה שהטילה גל אויר בפנינו. המג"ד, שהתכופף בעת ההתפוצצות, זינק כעת בריצה קדימה: מצאתי את עצמי רץ אחרי קצין החבלה שרץ אף הוא אל עבר המחסום המפוצץ. רק אותה שעה הבחנתי שרצים לידינו גם קצין המודיעין ואחד מסמליו. קצין החבלה שהבחין במג"ד, רמו לשלושת אנשיו להמשיך, ואילו הוא עצר וחזר לכיווננו. מעבר למחסום במרחק מאה מטר בערך ראיתי את המחלקה שטיהרה את המחסום כשהיא שוהה בעמדות הבטחה. השיחה שנפלה בין המג"ד וקצין החבלה היתה קצרה ועניינית ונדמה לי שרק אני יכולתי לחוש את גודל זעמו וכושר התאפקותו של המג"ד ששמע את הפרטים. אשתדל למסור את הדברים כפי שנאמרו אותה שעה:

„מה מעכב אותנו?“

„ישנן כאן שלוש חגורות מוקשים בנות 6 מוקשים כל אחת. אני נאלץ לפוצץ

אותם. עד עכשיו פוצצתי 3 מוקשים.“

„מדוע אתה לא מפוצץ את כולם בבת אחת?“

את תשובת קצין־החבלה לא יכולנו לשמוע מכיון שאותה שעה התפוצצה פצצה כמאה מטר מהדרך.

„מרגמות“, אמר קצין־המודיעין, „מפגיזים אותנו במרגמות כבדות.“
אותה שעה נשמעו התפוצצויות מכיוון הגבעה ומ"פ המסייעת הודיע לנו שאנשיו פוגעים יפה בגבעה. ואמנם עצמת האש שהוטחה בצברים נחלשה לפתע. רק לאחר זמן נודע לנו שהאויב העביר חלק מנשקו אל עבר המרגמות שלנו מאחור.
„מדוע אתה לא מפוצץ את כולם בבת־אחת?“, חזר המג"ד על שאלתו.
אותו רגע נשמעו צעקות החבלנים — „פוצץ, פוצץ!“ נאלצנו להרים את רגלינו ולהתרחק במהירות מן המחסום. תפסנו מחסה ובעודנו שוכבים ומחכים להתפוצצות, שמעתי את דברי קצין־החבלה:
„שכחנו לקחת פתיל־רועם.“

רעם ההתפוצצות מן המחסום התאחד עם התפוצצות פצצת מרגמה נוספת. הפעם פגע האויב בצדה השני של הדרך כמאה וחמישים מטר מאתנו והלאה. כולנו ידענו את משמעות הדבר. מרגמות האויב מחפשות את הטוח הנכון. אנחנו נמצאים בתוך מלעותיהן. המג"ד הביט בקצין־החבלה ואחר הביט בחבלנים שרצו שוב במהירות אל המחסום לפוצץ את המוקש הבא.

„שכחתם לקחת פתיל־רועם? אני אינני צריך לומר כלום. האויב אומר את הכל.“
קצין־החבלה שתק וכמוהו כולנו. אחרי הפסקה קצרה אמר המג"ד:
„העיקר הוא שנוזל. מדוע אינך מפרק את המוקשים?“
„אלה מוקשים מטיפוס בלתי מוכר לי לחלוטין.“
„מדוע לא תעקור אותם בעוגן?“

„חשבתי על זה. אלה הם מוקשי באקאליט, אין במה לתפוס. אין גם לאן לגרור אותם. אנחנו נמצאים על הדרך. זה גם יקח לא פחות זמן מאשר לפוצץ.“
„האם אי־אפשר להדליק מספר פתילים בבת אחת?“

„התפוצצות של מוקש אחד תעיף את הפתיל של המוקש השני. אבל אני יכול לפוצץ כל פעם שלושה מוקשים. מוקש מכל חגורה.“
השיחה נקטעה על־ידי פצצת מרגמה שלישית שנפלה בקרבת הדרך. רסיסים שורקים בקעו את הגדרות והתיוון לכל רוח. קצין־החבלה חזר אל עבודתו ואילו אנו חזרנו אל מקומנו הקודם. קצין־המבצעים קיבל את פנינו.

„האויב העביר את אש המקלעים הבינוניים אל כיתת המרגמות ופלוגה א' מאחור. מ"פ א' מוסר שיתכן ואפשר להסתער על הגבעה באיגוף אחורי עמוק. דיווחתי לחטיבה. הם מוסרים שגדוד 2 מתקדם יפה למרות שיש להם כ־15 נפגעים משתי משאיות שעלו על מוקשים. הם אינם זקוקים לסיוע אויר שתוכנן להם והחטיבה מעבירה אותו אלינו. המטוסים יגיעו לאיזור בעוד 15 דקות. אבל לנו אין קשר אתם. רק גדוד 2 מסוגל להתקשר אתם.“

„מסור לגדוד 2 על המצב.“ השיב המג"ד. „אני מבקש שיכוננו את המטוסים אי' המרגמות הכבדות. אנחנו על הדרך בינות הצברים; מרגמות האויב בטוח 6 ק"מ מאתנו לכל היותר, מצד צפון.“

עוד קצין־המבצעים הולך אל הקשר של הרשת החטיבתית. וכבר נשמעות התפוצצויות עזות באיזור פלוגה ב'. פצצות מרגמה־כבדה נפלו וכיסו את השטח בעב עשן ואבק. לא אוכל לומר כמה זמן נמשכה הפגזה זו. אם יבוא מי שהיה באותו מקום ויאמר לי שלפי שעונו נמשכה הפגזה 5 דקות אוכל להאמין לו. אך באותה מידה אאמין לאחר שיטען שנתכו עלינו פגזים במשך מחצית השעה. מרבית הפצצות נפלו באיזור פלוגה ב'. נדמה היה לי באותה שעה שאכן אבדה פלוגה ב'. פצצה אחת נפלה בקרבתנו ורסיס זעיר פצע את כתפי השמאלית. בבהלה בדקתי את הפצע הזב דם

והשתדלתי להתגבר על החולשה שתקפה אותי. מוזר הדבר, אותו פצע עצמו במסיבות בלתי קרביות לא היה גורם לבהלה כלל ואילו כאן, עצם הידיעה שנפצעתי מרסיס פצצה החרידה אותי. השתדלתי להעלים את חרדתי ולהתלוצץ:

„סוף סוף הצלחתי להיפצע במבצע סיני“ — אמרתי.

„עליך להודות לקצינה החבלה,“ אמר לי קצינה המבצעים בעת שחבש אותי. „אם הוא

לא היה שוכח את הפתיל-הרועם, כבר מומן לא היינו פה.“

קול שקשוק אופיני לפצצות מרגמה גרם לנו להפסיק לדבר ולהיצמד לקרקע.

הפצצות נפלו ברובן מחוץ לדרך העפר המוגנת עליידי סוללות אדמה וגדרות צבר.

הפעם יצאנו מכוסים בגושי אדמה ובחול בלבד.

„יש הכרח לזוז מכאן,“ אמר המג”ד ופנה אלי.

אותו רגע קלטתי הודעה מפלוגה ב' המוסרת על 8 פצועים ומכונית שיצאה

מכלל שימוש.

„אמור להם שיתקדמו דרך הפרצה בצבר וינועו ברגל אל עבר הכפר,“ פקד המג”ד.

„שיפנו את הפצועים לאחור, שיגררו את המכונית ההרוסה ויטילו אותה אל הפרצה.

שישאירו את הנהגים בכלי-הרכב.“

המג”ד פנה אל קצין המודיעין:

„שלח מישהו שימצא בהמשך הדרך, קרוב ככל-האפשר, איזה פרצה שנטיל אליה

את המכונית ההרוסה. ארגן שם כבל למכונית שלפניה, כדי שנוכל לגררה ברגע שייפתח

המחסום.“

„המטוסים באיזור,“ הכריז הקשר הפועל ברשת החטיבתית. „מגדוד 2 מוסרים

שהמטוסים קיבלו את ההודעה.“

ובאמת שמענו מיד זמזום מטוסים אשר אמנם לא ראינום, אבל כנראה שהאויב

ראה אותם שכן הפסיקו צוטי המרגמות שלו לפתע את אשם. אכן היתה הרוחה. מאותו

רגע החל מצבנו להשתפר. קצינה החבלה הודיע על פינוי המחסום מהמוקשים. בוריותו סתמו החיילים את הבורות שנוצרו והמכוניות החלו להתקדם. המכונית ההרוסה גרמה צרות מרובות עד שנגררה על צמיגים מנוקבים למקום בו נמצאה הפרצה בחומת הצברים. לא הצלחנו להטות את המכונית הנכה אל הפרצה. חיילים רבים ניסו להזיזה הצידה בידיהם ללא הצלחה. הפעם באה ישועה מידי של קצינה החבלה. במטען אדיר של חומר-נפץ הוא הפך את המכונית אל הפרצה כמי שהופך מריצה קלה. ההתקדמות

נמשכה ככראשונה. ראינו את המוסטנגים בפעולה ונפנפנו להם בידינו. הם הבויקו מטרה מעבר לרכס. לא ראינו את מטרתם אך מראיהם עודד מאוד.

”רק שלא יחשבו שאנחנו מצרים”, אמר קציין המבצעים והביט בדאגה אל רכב השלל המצרי שכבר היה בידינו בין כלי-הרכב האזרחיים והצבאיים בתוך השירה. ההמשך היה קל. בצהרים כבר עברו דרכנו הפצועים של גדוד 2. התארגנו להגנה בשתי הגבעות החולשות על הכפר ובבנין בית-הספר.

יום של מתיחות עבר עלינו. קיבלנו הודעה על פלוגת-טנקים מצרית אשר היתה כל העת בעתודה ועתה היא מתרכות להתקפה יחד עם גדוד חי”ר. כאישור לידיעה זו החלה הפגזה מצרית על משלטינו. עם ערב שקט הכל ולמחרת בבוקר נודע שהמערכה הסתיימה. נצחון צה”ל היה מלא ומוחלט. עסוקים היינו באיסוף כלי-הנשק והתחמושת ובהעמסתם על כלי-רכב כשלפתע נודע הדבר: קציין-החבלה יועמד לדין על שיכחת הפתיל-הרועם.

ויכוחים נפלו בגדוד בעד ונגד. היו שטענו שקציין-החבלה הוא לכל הדעות חייל מצטיין. קרתה הפעם תקלה ביחידתנו — זה עלול לקרות. מה גם שהאשם העיקרי הוא המחסנאי ולא מפקד המחלקה. והנה נטל על עצמו מפקד פלוגה ב’ את התפקיד לשמש מליץ-יושר לנאשם. סיפורו התפרסם בגדוד.

כשהגיעו אנשי פלוגה ב’ אל משלט האויב בכפר, מצאוהו נטוש. האויב מצא לנכון לסגת קודם לכן. הוא פוצץ חלק מתחמושתו. אבל הנשק העיקרי של האויב היו שני תותחים נ”ט חדישים. הם נראו שלמים וטעונים; דבר זה הפליא את מפקד הפלוגה. בדיקה קצרה גילתה שהם ממוקשים וממולכדים: די היה בפתיחת בריח או לחיצת הדק כדי לחסל את התותח ואת האדם הנוגע בו.

בתחילה לא נגעו בתותחים כיון שהשאירו את הבעיה לסוף ההתארגנות. כשהתחילה הפגזות המוצב שוב לא יכלו לעסוק בזה. עוד הם תופסים מחסות מאש תותחי האויב ונעשה ברור שמתארגנת התקפת אויב עליהם. מפקד הפלוגה שעיין במצב פנה אל קציין-החבלה ואמר לו:

”שני התותחים האלה חיוניים בשבילנו!”

כך קרה, מספר מפקד פלוגה ב’, שקציין-החבלה עמד בעיצומה של הפגזה ובקור-רוח בלתי רגיל טרח לפרק את מלכודות האויב. היה רגע שכבר הספדנו את קציין-החבלה. מספר פגזים נפלו ליד התותח נ”ט והכל התכסה בעב אבק. כשהתגלה שנית התותח לא ראינו לידו את הדמות הזריזה של קציין-החבלה הלבוש בכובעו המגוחך. היינו בטוחים שהגבר מתפלש בעפר ושותת דם. החובש שרץ אליו מצאו יושב ומחטט בתיקו. הוא ראה את החובש ופרץ בקריאת שמחה:

”שמע, חובש, תן לי סיכת בטחון!”

”נפצעת?” — שאל החובש בדאגה.

”איזה נפצעתי? אני צריך ניצרה דקה!”

שיחה זו שהתפרסמה מאוד הפכה לאמרה בגדוד. יתכן שהיום אין זה נראה כה משעשע, אבל בעת המלחמה זה נראה משום מה.

אנשי הפלוגה התכוננו אל קציין-החבלה בהערכה גלויה. כבודו עלה למרומי שמים בעת שהוא הפעיל את אחד התותחים והכניס פגז נ”ט ישר אל סמל מצרי שהיה צבוע בירוק מעל דלת אחד הבתים. תוך זמן קצר הוא לימד את תורת הירי לשני צותים שהוצבו ליד התותחים. אילו ערך אז האויב התקפה, היו הטנקים שלו נפגעים מתותח-הירי. הוא, תותחיס ציכיים בני 57 מ”מ דקיר-וארוכי-הקנה.

לדעתו של מפקד פלוגה ב’ מכפר מעשה הגבורה בהפעלת התותחיס נ”ט על התקלה של שיכחת הפתיל-הרועם:

”לא בית-דין צבאי דרוש לגביו אלא ציון לשבח!”

המג"ד האזין באורך־רוח לדברי מפקד פלוגה ב'. אחר כך חקר ודרש וגבה עדויות, לבסוף נודעה החלטתו:

”קציני־החבלה צוין לשבח בפקודות החטיבה!”

אוהדיו וחבריו של קציני־החבלה נשמו לרוחה. גם הוא, כאילו הוסר סיוט מעל ראשו. שמחתו לא ארכה זמן רב. למחרת הגיע זימון לבית דין, המשפט לא בוטל. “אין ספק”, אמר המג"ד, “שהשוֹפטים יתחשבו באופיו ובהתנהגותו של קציני־החבלה, אבל אין כל קשר בין ענין הצטיינותו בסילוק המלכודות מבריחי־התותחים, ובין כשלונו בענין הפתיל־הרועם. שיכחת הפתיל־הרועם נראית כאילו משגה קטן, אך עלינו לזכור שהיא גרמה לשמונה פצועים וכמעט הכשילה את המבצע.”

ושוב סערו הרוחות ביחידה. נוכחתי לדעת שתמיד חלוקות הדעות וישנם אנשים בלתי מרוצים. בכל תפנית של התפתחות הפרשה נסער חוג אחר של אנשים ומתח ביקורת.

בית־הדין מצא את קציני־החבלה אשם ברשלנות ובאי־בדיקת הציוד לכיתת החבלה. הוא הורד לדרגת סגן־משנה.

מקרה קציני־החבלה הוא היחידי הידוע לי על אדם שזכה לציון לשבח והורדה בדרגה בקשר לאותו קרב עצמו. אינני יודע אם היה זה דין צדק, וצר לי על קציני־החבלה. דבר אחד ידוע — כל מפקד בגדוד נוהג מעתה לסיים את פקודותיו במשפט הבא:

”שים לב לא לשכוח פרט כלשהו אם אינך מעונין בציון לשבח!”

אמרה זו מצחיקה במקצת, אך יתכן שגם מקרי השיכחה ייעשו נדירים יותר.

פעם, בקורס מפקדי־המחלקות של ה”הגנה”, יצאה מכונית להחזיר מרצה

לישוב סמוך. בשלושת־רבעי הדרך (מיבניאל לאפיקים) נעצרה (בצמח הערבית) — מחוסר דלק. אמר המרצה: — “כששוכחים למלא את מיכל־הדלק — עלולים גם לצאת לפעולה בלי סרט רזרבי למקלע”. אכן, קרה אף כזאת — ואף חמורות מזה. באחד ממבצעי־התגמול נתגלה לפתע, זמן קצר־ביותר לפני חציית הגבול, כי התבלנים שכחו לקחת חומר־נפץ חיוני. קציני־הרכב דהר עצמו (כי שום נהג לא היה עומד במהירות הנדרשת) אל מחסני־הצבא המרכזיים ורק בדרך “נס” השיג והביא את הנדרש. בשעה היעודה רעמו המטענים — ומצודת־האויב הובקעה. אך היה זה, כמאמר האנגלים, “גילוח מאוד במהודק־אל־העור”. היתה זו יחידה נבחרת, של “חבריא שלנו”, בה שרר הכלל: “האחד — בעד כולם; כולם — בעד האחד”. “כמובן” שהתקלה בהכנות (שהיתה עשויה ליהפך לאסון בביצוע “נקברה”, ולא הוזכרה עוד, וכדוגמאות אלו, מעטות מני רבות) — כך גם האירוע המתואר בסיפור זה. והשאלה המזדקרת מתוך סיפור זה — כיצד לנהוג במקרים מן הסוג המתואר — היא שאלת־משמעת, ושאלת־חינוך, מאוד מציאותית, שמן הראוי כי תיקבע לגביה תשובה בפועל, הלכה־למעשה, בכל יחידה ויחידה.